

Dit gaat nogal in tegen andere bevindingen dat én grote ondernemingen via strengere eisen en reglementeringen hun kleine concurrenten trachten uit te schakelen en/of dat arbeidersbewegingen opkomen voor het welzijn van de brede bevolkingslagen !

* * *

Onafgezien van het indrukwekkend arsenaal van gegevens – het noten-materiaal bergt veel interessante gegevens – komt in de analyse wel goed naar voren dat zulke warenwet voortdurend onderwerp van betwisting blijft... maar we hadden graag veel duidelijker aangetoond gevonden wie eigenlijk de betwisters zijn en hoe de belangen-verdedigingsmechanismen functioneren !

Lode Van Outrive

W. Nieboer, *Wetens en willens*, Arnhem, Gouda Quint, 1978, 42 blz.

Het betreft hoofdzakelijk de publikatie van de rede door de auteur uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar in het strafrecht, het strafprocesrecht en de forensische psychiatrie aan de Katholieke Hogeschool te Tilburg op 14 september 1978. De tekst van de uitgesproken rede maakt het eerste deel hiervan uit nl. "Rechter en opzet". Het tweede deel, "Notities over opzet", werd er aan toegevoegd.

Zoals het in 1970 verschenen boek van Nieboer ("Aegroto suum; de toerekening in het strafrecht bij psychische afwijkingen") is ook de tekst "Wetens en willens" zodanig geschreven dat men moed en uithoudingsvermogen moet aan de dag leggen om tot het einde door te lezen. Wanneer dit lukt wordt de gedane moeite echter ruimschoots beloond.

In "Rechter en opzet" komen de volgende aspecten aan bod : het invoelend vermogen, opzet/culpa, grensgeschil, kansopzet, motivering van opzet, de overtuiging van de rechter, de invloed van een psychische stoornis en het nut van de psychopathologie. Het betoog gaat over (gewoon) opzet, kansopzet en culpa. Het (gewoon) opzet houdt opzettelijkheid in (nl. "willens en wetens") terwijl er bij culpa niet van opzettelijkheid sprake is. Kansopzet wordt door de auteur als een vorm van opzet beschouwd waarbij de dader zich bewust heeft blootgesteld aan een aanmerkelijke kans. Bij culpa is deze aanmerkelijke kans er ook, maar de dader was zich deze kans niet bewust, hij dacht er niet aan of onderschatte deze. Kansopzet kan derhalve helpen om het onderscheid tussen opzet en culpa te verduidelijken. Bij kansopzet gaat het in elk geval over een bewuste roekeloosheid ("wetende dat...").

Bij het vormen van zijn eigen overtuiging kan de rechter niet steunen op de direkte ervaring van wat gebeurd is. De rechter dient als hulpmiddelen aan te wenden : de generalisering (vertrekkende van een "normaal mens in deze situatie"); het al dan niet wetend handelen en het eventueel bestaan van kansopzet. Het accent komt duidelijk op het weten te liggen. Opzettelijk wordt

zelfs “wetens en willens” en niet omgekeerd : “willens en wetens”. Vandaar de titel van de publikatie. Verder wordt nog dieper ingegaan op de ingewikkelde interferenties t.a.v. opzet wanneer psychische stoornissen aanwezig zijn.

Het tweede deel van de tekst bestaat uit “Notities over opzet”. Hierbij wordt meer in detail ingegaan op bepaalde aspecten die in het eerste deel ter sprake kwamen nl. voorwaardelijke opzet, wetgever en opzet, opzet vandaag, opzet en psychische stoornis, o.m. ook opzet en alcohol.

Deze publikatie van Nieboer is de moeite waard om door te nemen zowel voor strafrechtsbedelers als voor vertegenwoordigers van de gedragswetenschappen. Dit is niet te verwonderen aangezien de auteur zich zelf bekwaamd heeft én in de rechtsgeleerdheid én in de psychiatrie.

Jo Casselman

M. Storme, *Rechtspraak in opspraak*, Kluwer Rechtswetenschappen, Deurne, 1981.

Na de boeiende, verhalende en soms poëtische “Verantwoording”, niet zozeer van het voorliggend werk dan wel van de totstandkoming ervan vanuit de levenservaring en de onderliggende filosofie van de auteur, verwacht de lezer geen louter technisch-juridische monografie, een verwachting waarin hij niet wordt teleurgesteld. De vlotte stijl zowel als het persoonlijk engagement en de overtuigingskracht worden doorheen de vijf, op zichzelf staande hoofdstukken, gehandhaafd en geschraagd met juridisch materiaal.

Na een analyse van de Wetgever(s) in ons land, de wijze waarop de wetten tot stand komen, de toename en de kwaliteit ervan, beschrijft M. Storme in “*De stille kracht*” de rechter(s) in zijn mogelijkheden om zijn uiteindelijke opdracht – de rechtsbescherming van de burger in een Rechtsstaat – te realiseren. De verhouding tussen rechter en wetgever wordt geschetst in haar gelijkenissen, tegenstellingen en onderlinge beïnvloeding. Tot slot volgt een pleidooi, met zeer concrete voorstellen, voor een meer intense samenwerking op een wijze die hun onderlinge onafhankelijkheid niet in het gedrang zou brengen.

In “*On-rechtspraak of onrecht-spraak*” levert M. Storme strenge kritiek op een flagrant onbillijk cassatiearrest en toont aan hoe ook in de huidige stand van de wetgeving in casu een andere en meer aanvaardbare oplossing mogelijk was, die gedragen had moeten worden door een aantal algemene beginselen voor behoorlijke rechtsbedeling (topoi) en een aanvoelen dat rechtspraak geen onrecht-spraak kan noch mag zijn, zelfs wanneer – zoals sommige auteurs voorhouden – een bevredigende oplossing van het concrete geval tegen de regel zou indruisen.

In “*Eiland worden*” wil de auteur onderzoeken in hoeverre ons rechtssysteem ruimte schept voor pluralisme. Hij toetst achtereenvolgens aspecten van het “vrij onderwijs”, het “concubinaat” en de “vrije godsdienstuitoefening” op de tolerantiegraad t.a.v. controversiële gedragingen en stelt vast dat